

POSTANOWIENIE

31 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 31 października 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w M.
z udziałem S.P.

o umieszczenie uczestnika S.P. w szpitalu psychiatrycznym bez jego zgody,
na skutek skargi kasacyjnej S.P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu
z 22 października 2024 r., I Ca 464/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje adwokat M.L. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Mielcu kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł powiększoną o podatek od towarów i usług we właściwej stawce, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną uczestnikowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 22 października 2024 r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu oddalił apelację uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w Mielcu z 22 lipca 2024 r., którym orzeczono o umieszczeniu uczestnika w szpitalu psychiatrycznym bez jego zgody.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestnik wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17,

niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący nie wykazał, by zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju nieprawidłowościami. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołał się do wyrażonych w orzecznictwie zasad orzekania o przymusowej hospitalizacji i wskazał, że tylko uchylenie zaskarżonego wyroku umożliwi przeprowadzenie przez Sąd dokładnego postępowania dowodowego, a w konsekwencji ustalenie, iż nie ma podstaw do orzeczenia wobec uczestnika o potrzebie umieszczenia go w szpitalu psychiatrycznym bez jego zgody. Ponadto skarżący, odwołując się do zarzutu kasacyjnego naruszenia art. 378 § 1 zd. 1 w związku z art. 328 § 1 i z art. 391 § 1 k.p.c., podniósł, że Sąd Okręgowy nie dokonał oceny apelacyjnego zarzutu uczestnika dotyczącego naruszenia przez Sąd I instancji zasady swobodnej oceny dowodów oraz nie rozpoznał jego istoty. Nierozpoznanie zaś apelacyjnego zarzutu uczestnika stanowi obrazę art. 378 § 1 k.p.c. i uniemożliwia ocenę poprawności wydanego rozstrzygnięcia w odniesieniu do właściwego zastosowania przepisów prawa materialnego i procesowego oraz ich wykładnię. Podniósł również, że uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie zawiera merytorycznego rozstrzygnięcia co do istoty sformułowanego przez uczestnika zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji zasady swobodnej oceny dowodów.

Oczywistego charakteru nie ma zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Treść uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia reguluje bowiem art. 387 § 2¹ k.p.c., który nie został objęty podstawami skargi kasacyjnej. Stosownie zaś do treści art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach podstaw, w konsekwencji jest związany zarzutami sformułowanymi w skardze kasacyjnej.

Analiza uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie potwierdza również, by Sąd Apelacyjny pominął apelacyjny zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. lub wbrew treści art. 378 § 1 k.p.c. nie wykonał ciężącego na nim obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji. Ujawnione w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia motywy wskazują, że sformułowane w apelacji zarzuty, twierdzenia i

wniosku zostały w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia. Treść uzasadnienia nie uprawnia przy tym oceny, że wykładnia przez Sąd Okręgowy art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 917; dalej – „u.o.z.p.”) nie odpowiada ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadom wskazującym na konieczność ścisłego i rygorystycznego ujmowania przesłanek wyrażonych w art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 u.o.z.p., jako wyjątków od zasady dobrowolności leczenia. Zestawienie poczynionych w sprawie i wiążących ustaleń faktycznych oraz wyrażonych w uzasadnieniu ocen z lakonicznym stwierdzeniem wniosku dotyczącym zasad wykładni przesłanek z art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 u.o.z.p. nie pozwala uznać, że zaskarżone postanowienie jest błędne, a tym bardziej, że jest ono wadliwe w stopniu oczywistym.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O wynagrodzeniu pełnomocnika uczestnika z urzędu za pomoc prawną udzieloną uczestnikowi w postępowaniu kasacyjnym orzeczono stosownie do § 14 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 i § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 763 ze zm.).

(K.L.)

[a.]